

ZAKON

O IZBORU, UPOTREBI I JAVNOM ISTICANJU NACIONALNIH SIMBOLA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori imaju pravo na izbor, upotrebu i javno isticanje nacionalnih simbola, na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Član 2

Nacionalnim simbolima, u smislu ovog zakona, smatraju se simboli koje pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica upotrebljavaju za izražavanje svog nacionalnog identiteta.

II. IZBOR I UPOTREBA NACIONALNIH SIMBOLA

Član 3

Nacionalni simboli, u smislu ovog zakona, su grb i zastava.

Etalon nacionalnih simbola iz stava 1 ovoga člana utvrđuje svojom odlukom odnosno savjet manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice (u daljem tekstu: savjet), na način predviđen statutom.

Odluku o etalonu grba i etalonu zastave potvrđuje Skupština Crne Gore.

Izvornik grba i izvornik zastave čuvaju se kod organa državne uprave nadležnog za manjinska prava (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Član 4

Grb i zastava upotrebljavaju se u obliku i sadržini koji su potvrđeni.

Član 5

Grb se može upotrebljavati:

- 1) u pečatu savjeta;
- 2) u pečatima prosvjetnih, kulturnih i vjerskih udruženja koja osnivaju pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice;
- 3) u prostorijama savjeta i prosvjetnih, kulturnih i vjerskih udruženja koja osnivaju pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice i natpisima postavljenim na zgradima u kojima su ova udruženja smještena;
- 4) na aktima kojima se služe savjeti i prosvjetna, kulturna i vjerska udruženja koja osnivaju pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice;

- 5) na poveljama, diplomama i priznanjima koje daju savjeti i prosvjetna, kulturna i vjerska udruženja koja osnivaju pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice;
- 6) na zahvalnicama, čestitkama, pozivnicama i drugim aktima savjeta i prosvjetnih, kulturnih i vjerskih udruženja koja osnivaju pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice;
- 7) prilikom političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih skupova u privatnoj ili organizaciji savjeta, političkih partija, nevladinih organizacija, udruženja, ili pojedinaca;
- 8) u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 6

Zastava se može isticati:

- 1) na zgradama i u prostorijama u kojima su smješteni savjeti i prosvjetna, kulturna i vjerska udruženja koja osnivaju pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice;
- 2) na zgradama i u prostorijama u kojima su smješteni savjeti i prosvjetna, kulturna i vjerska udruženja koja osnivaju pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice u dane žalosti, koje odredi savjet, zastava se ističe na pola koplja;
- 3) prilikom političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih skupova u privatnoj ili organizaciji savjeta, političkih partija, nevladinih organizacija, udruženja ili pojedinaca;
- 4) u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 7

Nacionalni simboli se ne mogu upotrebljavati u sljedećim slučajevima:

- 1) ispred i u objektima Skupštine Crne Gore, Predsjednika Crne Gore, Vlade Crne Gore, Ustavnog suda Crne Gore, sudova, Državnog tužilaštva, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Vojske Crne Gore, Uprave policije, Centralne banke Crne Gore i Državne revizorske institucije;
- 2) prilikom međunarodnih susreta, političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih skupova u organizaciji organa iz tačke 1 ovog člana, kao i drugim skupovima na kojima je predstavljena Crna Gora;
- 3) u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 8

U jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice čine većinsko stanovništvo u danima državnih praznika i nacionalnog praznika manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice, ispred objekata organa lokalne samouprave i uprave, pored državnih simbola, ističu se i nacionalni simboli odnosnog manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice.

U jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice čine većinsko stanovništvo, slobodna je upotreba nacionalnih simbola i u objektima organa lokalne samouprave i uprave.

Član 9

U jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice ne čine većinsko stanovništvo, u danima nacionalnog praznika manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice, ispred objekata organa lokalne samouprave i uprave, ističe se i nacionalni simbol manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice koji čini više od 15% stanovništva te lokalne samouprave.

U jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici manjinskih naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice ne čine većinsko stanovništvo, slobodna je upotreba nacionalnih simbola manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice koji čini više od 15% stanovništva te lokalne samouprave i u objektima organa lokalne samouprave i uprave.

Član 10

U prostorijama lokalne samouprave namijenjenim za vjenčanja slobodna je upotreba i nacionalnih simbola.

Član 11

Bliži način upotrebe i javnog isticanja nacionalnih simbola u jedinicama lokalne samouprave urediće se propisom jedinica lokalne samouprave.

III. ZAŠTITA NACIONALNIH SIMBOLA

Član 12

Na nacionalnim simbolima nije dozvoljeno ništa ispravljati, dodavati ili mijenjati.

Izuzetno, uz prethodno odobrenje savjeta, nacionalni simboli mogu se upotrijebiti kao sastavni dio amblema, odnosno znakova nacionalnih institucija.

Član 13

Nacionalni simboli ne mogu se upotrebljavati u istovjetnom obliku kao znak političke stranke, preduzeća, ustanove i drugog pravnog lica ili organizacije.

Nacionalni simboli ne mogu se upotrebljavati kao robni ili uslužni žig, model ili uzorak, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje roba ili usluga.

Član 14

Nacionalni simboli ne smiju se upotrebljavati ako su oštećeni ili ako su zbog izgleda nepodobni za upotrebu.

Član 15

Zastava se podiže, spušta, ističe i skida, odnosno prenosi uz uobičajene počasti (ustajanje, pozdravljanje i dr.).

Član 16

Zastava ne smije biti postavljena tako da dodiruje tlo, niti kao prostirka, zavjesa i sl.

Član 17

Kada se nacionalni simboli upotrebljavaju, odnosno ističu uz državne simbole, državni simbol zauzima počasno mjesto.

IV. NADZOR

Član 18

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa koji su doneseni na osnovu ovog zakona vrše Ministarstvo i nadležni organi lokalne uprave.

Inspekcijski nadzor vrši organ uprave nadležan za inspekcijske poslove i nadležni organ lokalne uprave, preko komunalnih inspektora.

V. KAZNENE ODREDBE

Član 19

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) upotrijebi grb i zastavu u obliku i sadržini koji su nijesu potvrđeni (član 4);
- 2) upotrijebi nacionalne simbole ispred i u objektima Skupštine Crne Gore, Predsjednika Crne Gore, Vlade Crne Gore, Ustavnog suda Crne Gore, sudova, Državnog tužilaštva, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Vojske Crne Gore, Uprave policije, Centralne banke Crne Gore i Državne revizorske institucije; (član 7 stav 1 tačka 1);
- 3) upotrijebi nacionalne simbole prilikom međunarodnih susreta, političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih skupova u organizaciji organa iz člana 7 stav 1 tačka 1 ovog zakona, kao i drugim skupovima na kojima je predstavljena Crna Gora (član 7 stav 1 tačka 2);
- 4) na nacionalnim simbolima bilo šta ispravi, doda ili izmijeni (član 12 stav 1);
- 5) upotrijebi nacionalne simbole kao sastavni dio amblema, odnosno znakova nacionalnih institucija bez prethodnog odobrenja savjeta odnosnog naroda (član 12 stav 2);
- 6) upotrijebi nacionalne simbole u istovjetnom obliku kao znak političke stranke, preduzeća, ustanove i drugog pravnog lica ili organizacije (član 13 stav 1);
- 7) upotrijebi nacionalne simbole kao robni ili uslužni žig, model ili uzorak, ili kao bilo koji drugi znak za obilježavanje roba ili usluga (član 13 stav 2);
- 8) upotrijebi nacionalne simbole oštećene ili ako su zbog izgleda nepodobni za upotrebu (član 14);
- 9) istakne zastavu tako da ona dodiruje tlo, služi kao prostirka ili zavjesa i sl. (član 16);

10) državni simbol ne zauzima počasno mjesto prilikom upotrebe, odnosno isticanja nacionalnih simbola uz državne simbole (član 17).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 300 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 500 eura do 6.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 300 eura do 2.000 eura.

Član 20

Učiniocima prekršaja iz člana 19 stav 1 ovog zakona može se uz kaznu izreći zaštitna mjera oduzimanje predmeta kojim je učinjen prekršaj.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21

Statuti jedinica lokalne samouprave usaglasiće se sa ovim zakonom najkasnije u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 22

Statuti savjeta usaglasiće se sa ovim zakonom najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 23

Etalon nacionalnih simbola utvrdiće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 24

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o upotebi nacionalnih simbola ("Službeni list RCG", broj 55/00) i član 107 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list CG", broj 40/11).

Član 25

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje zakona sadržan je u članu 79 tačka 2 Ustava Crne Gore, kojim se jemči pravo i sloboda pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica na izbor, upotrebu i javno isticanje nacionalnih simbola i obilježavanje nacionalnih praznika.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o upotrebi nacionalnih simbola je donijet 2000. godine. Ovim zakonom je definisana upotreba nacionalnih simbola pripadnika nacionalnih i etničkih grupa u Crnoj Gori. S obzirom na vremensku prevaziđenost ovog zakona, donošenje novog Ustava Crne Gore, njegove manjkavosti u dijelu izbora nacionalnih simbola itd. pristupilo se izradi novog zakona.

Crna Gora je ustavno definisana kao građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava. Nosilac suverenosti je građanin koji ima crnogorsko državljanstvo. Pored toga, Ustav je definisao i posebna - manjinska prava. S obzirom na ovakvo ustavno ustrojstvo, ovim zakonom se omogućava pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, odnosno narodima kao kolektivitetima, izbor i upotreba svojih nacionalnih simbola. Crna Gora je multietnička država, pa se državnim simbolima predstavlja Crna Gora i izražava pripadnost Crnoj Gori, a nacionalnim simbolima se izražava nacionalni identitet.

U praksi, veoma često se prilikom različitih javnih skupova, manifestacija i drugih događaja upotrebljavaju različiti simboli, prije svega zastave, za koje ne postoje saznanja ko ih je utvrdio, čije su, odnosno čiji identitet izražavaju itd. Slična je situacija kada je u pitanju upotreba simbola u organima državne uprave ili lokalne samouprave, te i kada je u pitanju privatna upotreba simbola.

Ovim zakonom se definiše izbor, upotreba i isticanje nacionalnih simbola, kako javno tako i privatno, a i jasno se definišu situacije kada je upotreba nacionalnih simbola zabranjena.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

Pored postojanja direktiva iz domena ljudskih prava, a koje se odnose na pojedine oblasti ostvarivanja tih prava, oblast koju tretira Nacrt zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola je uređena propisima koji pripadaju tzv. mekom pravu (soft law), što ostavlja mogućnost da svaka zemlja implementira propise i preporuke zadržavajući specifičnost svog sistema.

Nacrt zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola je usklađen sa Evropskim zakonodavstvom, kao i potvrđenim međunarodnim ugovorima Ujedinjenih Nacija i Savjeta Evrope, kojima je definisana zaštita nacionalnih identiteta:

- Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine;
- Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine;
- Međunarodnom konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine;
- Deklaracijom o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkim vjerskih i jezičkih manjina iz 1993. godine;
- Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine;
- Evropskom poveljom o regionalnim ili manjinskim jezicima iz 1992. godine;
- Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994. godine.

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

U Osnovnim odredbama dat je predmet zakona i definisano je da se nacionalnim simbolima smatraju simboli koje pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori upotrebljavaju za izražavanje svog nacionalnog identiteta.

Članom 3 ovog Nacrta se definiše da su nacionalni simboli grb i zastava, da etalon grba i etalon zastave utvrđuje svojom odlukom odnosni savjet manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice, na način predviđen statutom, da tu odluku potvrđuje Skupština Crne Gore, a da se izvornik grba i izvornik zastave čuvaju kod organa državne uprave nadležnog za manjinska prava.

Članom 4 ovog Nacrta jasno se definiše da se grb i zastava samo upotrebljavaju u obliku i sadržini koji su potvrđeni. Članom 5 Nacrta definisano je gdje se može koristiti grb, a članom 6 definisano je gdje se može isticati zastava. Takođe, odredbama člana 7 jasno su definisani slučajevi u kojima je striktno zabranjena upotreba nacionalnih simbola, a to su:

- 1) ispred i u objektima Skupštine Crne Gore, Predsjednika Crne Gore, Vlade Crne Gore, Ustavnog suda Crne Gore, sudova, Državnog tužilaštva, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Vojske Crne Gore, Uprave policije, Centralne banke Crne Gore i Državne revizorske institucije;
- 2) prilikom međunarodnih susreta, političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih skupova u organizaciji organa iz tačke 1 ovog člana, kao i drugim skupovima na kojima je predstavljena Crna Gora;
- 3) u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

U članu 8 dato je pravo da se u jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice **čine većinsko stanovništvo**, u danima nacionalnog praznika manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice, ispred objekata organa lokalne samouprave i uprave ističu i nacionalni simboli odnosnog manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice. Stavom 2 ovog člana, u istoj situaciji, odnosno u jedinicama lokalne

samouprave u kojima pripadnici manjinskog naroda i druge manjinske nacionalne zajednice čine većinsko stanovništvo, slobodna je upotreba nacionalnih simbola i u objektima organa lokalne samouprave i uprave.

Član 9 je definisao situaciju kada pripadnici manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice ne čine većinu, već značajan dio stanovništva (više od 15%) u jedinicama lokalne samouprave, te im se u danima nacionalnog praznika, ispred objekata organa lokalne samouprave i uprave, daje pravo isticanja i nacionalnog simbola, kao slobodna upotreba nacionalnih simbola i u objektima organa lokalne samouprave i uprave.

U prostorijama lokalne samouprave namijenjenim za ceremonije vjenčanja, slobodna je upotreba i nacionalnih simbola, što je definisano članom 10 ovog Nacrta.

S obzirom da je potrebno ovaj zakonski okvir razraditi statutima jedinica lokalne samouprave, a u pravcu decentralizacije ovog pitanja, članom 11 je definisana obaveza da se bliži način upotrebe i javnog isticanja nacionalnih simbola uredi statutima jedinica lokalne samouprave.

U posebnom poglavlju, kroz nekoliko članova, definisana je zaštita nacionalnih simbola.

Na utvrđenim nacionalnim simbolima nije dozvoljeno ništa ispravljati, dodavati ili mijenjati, a nacionalni simboli mogu se upotrijebiti kao sastavni dio amblema, odnosno znakova nacionalnih institucija, uz prethodno odobrenje institucije koja utvrđuje te simbole (član 12).

Članom 13 propisana je zabrana upotrebe nacionalnih simbola u istovjetnom obliku kao znaka političke stranke, preduzeća, ustanove i drugog pravnog lica ili organizacije ili kao robnog ili uslužnog žiga, modela ili uzorka, niti kao bilo kojeg drugog znaka za obilježavanje roba ili usluga. Takođe, članom 14 je zabranjeno upotrebljavati nacionalne simbole ako su oštećeni ili ako su zbog izgleda nepodobni za upotrebu.

Članom 15 i 16 ovog Nacrta je definisan i način upotrebe zastave.

Svako upotrebljavanje, odnosno isticanje nacionalnih simbola uz državne simbole podrazumijeva da državni simbol zauzima počasno mjesto, što je definisano članom 17 ovog Nacrta zakona.

Nacrt zakona definiše da inspeksijski nadzor nad njegovim sprovođenjem vrši organ državne uprave nadležan za inspekcijeske poslove, u skladu sa posebnim zakonom, a članom 19 su predviđene kaznene odredbe za pravna i fizička lica, kao i odgovorno lice u pravnom licu, ukoliko se ogluše o norme ovog zakona.

U prelaznim odredbama dati su rokovi za usaglašavanje statuta jedinica lokalne samouprave i savjeta, kao i rok za utvrđivanje etalona grbova i zastava. Završnim odredbama se danom stupanja na snagu ovog zakona definiše prestanak važenja Zakon o upotebi nacionalnih simbola ("Službeni list RCG", broj 55/00) i člana 107 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list CG", broj 40/11).

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna posebna finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore.